

Terrorystyci wkraczają na Wybrzeże Kości Słoniowej

Katarzyna Woźniak

Security
in practice

Terroryści wkraczają na Wybrzeże Kości Słoniowej

Opracowała: Katarzyna Woźniak, 29.06.2021 r.

Wybrzeże Kości Słoniowej – państwo położone w Afryce Zachodniej nad Zatoką Gwinejską przy Oceanie Atlantyckim. Słynące z importu ziaren kakaowca, pięknych krajobrazów oraz największej bazyliki maryjnej na świecie. Jednak jak długo turyści będą mogli podziwiać jego piękno, a Iworyjczycy cieszyć się rozwijającą gospodarką i bezpieczeństwem swojego kraju?

Na kilka dni przed szczytem G5 Sahel w N'Djamena, który odbył się 15 lutego 2021 r., szef francuskiego wywiadu (DGSE) Bernard Émié zabrał głos w sprawie rosnących wpływów dżihadystów w tym kraju. Podczas konferencji prasowej zaprezentował 40-sekundowy film[1], który przedstawiał Iyada Ag Ghaly'ego – lidera JNIM (Group for the Support of Islam and Muslims, *Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimin in Mar*), jego prawą rękę – Amadou Koufę, oraz już nieżyjącego przywódcę AQIM (Al-Qaeda in the Islamic Maghreb) Abdelmaleka Droukdela. Z przedstawionego materiału wynikało, że dżihadysty z Sahelu zamierzają rozszerzyć swoją działalność terrorystyczną właśnie o region Zatoki Gwinejskiej[2].

O obecności ugrupowań terrorystycznych na Wybrzeżu Kości Słoniowej wiadomo od pięciu lat. W 2016 r. doszło do pierwszego ataku terrorystycznego na Wybrzeżu Kości Słoniowej, w którym zginęło 19 osób[3]. Celem był ośrodek wypoczynkowy w Grand-Bassam (miasto położone ok. 40 km na południowy wschód od Abidżan). Po czterech latach względnej ciszy, 11 czerwca 2020 r., dokonano zbrojnej napaści na posterunek żandarmerii wojskowej w Kafolo. W wyniku ataku zginęło ponad 10 żołnierzy. Rząd uważał, że za zdarzenie odpowiadają grupy powiązane z Al-Kaidą i tzw. Państwem Islamskim[4].

29 marca 2021 r. terroryści przeprowadzili kolejny atak na dwie mniejsze bazy wojskowe w Kafolo i Kolobougou. Obie miejscowości znajdowały się w pobliżu granicy z Burkina Faso. Zginęło sześć osób, w tym trzech terrorystów, dwóch żołnierzy i jeden policjant. Czterech członków sił bezpieczeństwa zostało rannych. Dodatkowo zatrzymano cztery osoby, które brały udział w ataku. Napastnicy zostali odepchnięci do granicy Burkina Faso, a wojsko przejęło pozostawione przez nich broń i sprzęt wojskowy[5]. 6 maja 2021 r. wioska Bole (12 km od Kafalo) została zaatakowana przez 60 terrorystów. Powodem zdarzenia miało być przekazywanie przez wodza wioski informacji do armii o ruchach dżihadystów na tamtejszym obszarze. W wyniku podjętych działań żołnierzy Wybrzeża Kości Słoniowej napastnicy wycofali się na terytorium Burkina Faso[6].

Patrząc na niespokojną sytuację w innych krajach Sahelu, rodzi się kilka pytań – między innymi o to, dlaczego ugrupowania terrorystyczne podbijające Mali i Burkina Faso postanowiły rozszerzyć swój zasięg o państwo Zatoki Gwinejskiej? Co sprawia, że ludzie w tak łatwy sposób dają się przekonać dżihadystom?

Początku układanki należy się doszukiwać w okresie pokolonialnym. Wybrzeże Kości Słoniowej jest państwem, które powstało po uzyskaniu niepodległości od Francji w 1960 r. Przez 33 lata (pomiędzy 1960 a 1993 r.) prezydentem Wybrzeża Kości Słoniowej był Félix Houphouët-Boigny. To dzięki jego kapitalistycznej orientacji i utrzymywaniu dobrych stosunków z byłym państwem kolonialnym Wybrzeże Kości Słoniowej stało się potęgą gospodarczą w regionie Afryki Zachodniej.

Sytuacja zmieniła się po jego śmierci w 1993 r. Wtedy to doszło do zamachu stanu i wybuchu wojny domowej, która trwała do 2011 r. W tym okresie gospodarka Wybrzeża Kości Słoniowej upadła, a kraj pogrążył się w chaosie. Dawną świetność gospodarczą zaczął odzyskiwać dopiero po wybraniu na prezydenta Alassane’a Ouattary’ego. Poprawiająca się sytuacja ekonomiczna

jest powodem do migracji ludzi z biedniejszych regionów Afryki Zachodniej, natomiast wewnętrzne podziały państwowe stanowią dobry grunt do działań różnych grup związanych z Al-Kaidą czy tzw. Państwem Islamskim. Wewnętrzne spory na Wybrzeżu Kości Słoniowej wynikają głównie ze zróżnicowania religijnego, które napędzane jest przez politykę i niesprawiedliwy podział dóbr[7]. Kraj, w którym znajduje się ok. 46,2 % chrześcijan i 40,2 % muzułmanów[8], na południu jest dobrze rozwinięte i zamieszkiwane przez chrześcijan. Na północy mieszkają w większości wyznawcy islamu, którzy bywają marginalizowani przez rząd. Podział religijny i wynikająca z niego niesprawiedliwość sprzyjają rozpowszechnianiu się radykalnych ideologii, głoszonych przez dżihadystów[9]. Grupy terrorystyczne wykorzystują m.in. konflikt pomiędzy pasterzami a rolnikami osiadłymi, podobnie jak dzieje się to m.in. w Mali. Spór dotyczy dostępu do pastwisk, wody oraz niszczenia upraw rolników przez zwierzęta gospodarcze pasterzy. Terroryci pojawiający się w regionach Parku Narodowego Komoe na północnym wschodzie Wybrzeża Kości Słoniowej popierają kłusownictwo oraz poszukiwanie i wydobywanie złota. Aby zyskać uznanie myśliwych i poszukiwaczy złota, oferują im swoją ochronę[10]. Z powodzeniem przenoszą rozwiązania przetestowane w innych państwach Sahelu.

Dżihadyci z północy ukrywają się w Parku Narodowym Komoe. Znajduje się on w północno-wschodniej części Wybrzeża Kości Słoniowej i zajmuje ponad 11 500 km², co czyni go największym parkiem narodowym w regionie Afryki Zachodniej.

Duży obszar sprzyja rozwijaniu się przestępczości (kłusownicy, poszukiwacze złota, przemytnicy), z którą siły bezpieczeństwa nie mogą sobie poradzić. Od 2017 r. na terytorium parku pojawiają się uzbrojone bojówki, pochodzące głównie z Mali i Burkina Faso. Grupy działają według określonego schematu. Najpierw przenikają do społeczności muzułmańskiej jako marabouts, czyli nauczyciele, przewodnicy duchowi. Ich celem jest pozyskanie przychylności, a następnie radykalizacja części ludności lokalnej. Inni członkowie ugrupowań zbrojnych mają za zadanie nawiązać znajomości i kontakty z miejscową społecznością, aby pozyskiwać informacje dotyczące sił bezpieczeństwa Wybrzeża Kości Słoniowej. Trzecia grupa otwiera różnego rodzaju interesy (czasami półlegalne), aby budować więzi z ludnością lokalną oraz zbierać informacje pozwalające na kontrolę sytuacji. Przez cały czas trwa jednocześnie rekrutacja nowych członków, nierzadko pod przymusem. W zamian za dołączenie do grupy rekruci mogą liczyć na ok. 846 euro i motocykl, co w tamtych warunkach nie jest małą kwotą. Pojawianie się grup terrorystycznych w północnej części Wybrzeża Kości

Słoniowej wskazuje, że kraj ten jest nowym rejonem zainteresowania terrorystów. Zajmowanie kolejnych obszarów utrudnia walkę z islamistami w Afryce, ponieważ zmusza siły lokalne i społeczność międzynarodową do rozdrabniania wysiłków militarnych na wielu frontach. Podobna taktyka została zauważona na obszarze granicznym Mali, Burkina Faso i Nigru[11].

Rząd Wybrzeża Kości Słoniowej dostrzega niebezpieczeństwo i podejmuje wysiłki, aby zatrzymać ten niebezpieczny trend. Po czerwcowym ataku w Kafolo w 2020 r. zwiększono liczbę żołnierzy stacjonujących w bazach położonych na północy kraju. W 2021 r. iworyjski rząd postanowił skupić się na polepszeniu stosunków z sąsiadami na północy i wschodzie, tj. z Mali, Burkina Faso i Ghaną, co ma poprawić bezpieczeństwo w rejonach przygranicznych. Zwiększono także wydatki na opiekę zdrowotną i edukację na północy kraju, co ma przywrócić zaufanie społeczeństwa do rządu i wyrównać nierówności ekonomiczne[12].

[1] Według oficjalnych informacji film miał pochodzić od jednego ze źródeł osobowych DGSE. Jednak eksperci twierdzą, że jest to niemożliwe, aby dżihadyści w tak bezpośredni sposób pozwalali nagrywać swoje spotkanie. Specjaliści uważają, że film może pochodzić z sprzętu komputerowego, przechwyconego przez francuskie siły specjalne po ataku na Abdelmaleka Droukdelę 30 czerwca 2020 r. B. Roger, *Côte d'Ivoire – Benin: French intelligence warn of jihadist expansion*, „The raport Africa”, 9.02.2021,

<https://www.theafricareport.com/63807/cote-divoire-benin-why-french-intelligence-released-footage-of-a-jihadist-meeting/>, 29.06.2021.

[2] Tamże.

[3] *Two soldiers killed in attacks on Ivory Coast military camps*, „Aljazeera”, 29.03.2021, <https://www.aljazeera.com/news/2021/3/29/two-soldiers-killed-in-raid-on-ivory-coast-military-camp>, 29.06.2021.

[4] *Terrorist attack in northern Ivory Coast kills 10 soldiers – govt*, „Africa News”, 12.06.2020, <https://www.africanews.com/2020/06/12/terrorist-attack-in-northern-ivory-coast-kills-10-soldiers-govt/>, 29.06.2021.

[5] *Two soldiers killed in attacks on Ivory Coast...*

[6] *Cote d'Ivoire thwarts incursion attempt by 60 terrorists*, „JournalduCameroun.com”, 7.05.2021, <https://www.journalducameroun.com/en/cote-divoire-thwarts-incursion-attempt-by-60-terrorists/>, 29.06.2021.

[7] J. Campbell, *Concern Grows About Jihadi Activity in Ivory Coast*, „Council on foreign relations”, 31.03.2021,

<https://www.cfr.org/blog/concern-grows-about-jihadi-activity-ivory-coast>, 29.06.2021.

[8] *Religious Beliefs In Ivory Coast*, „World Atlas”, <https://www.worldatlas.com/articles/religious-beliefs-in-ivory-coast.html>, 29.06.2021.

[9] J. Campbell, *Concern Grows About Jihadi...*

[10] W. Assanvo, *Terrorism and violence in Côte d'Ivoire spark fears of home-grown extremism*, „The african crime and conflict journal”, 15.06.2021, <https://theafricancriminologyjournal.wordpress.com/2021/06/15/terrorism-and-violence-in-cote-divoire-spark-fears-of-home-grown-extremism/>, 29.06.2021.

[11] P. Pinto, *Jihadisme en Côte d'Ivoire: Il y a une dynamique de recrutement en cours*, „Radio France Internationale”, 9.06.2021, <https://www.rfi.fr/fr/podcasts/invit%C3%A9-afrique/20210609-jihadisme-en-c%C3%B4te-d-ivoire-il-y-a-une-dynamique-de-recrutement-en-cours?ref=tw>, 29.06.2021.

[12] W. Assanvo, *Terrorism and violence in Côte d'Ivoire...*